

..... *Organ för svenskarna i Estland.*

Tilltalsordet Ni.

Den mycket propagerade "Ni-reformen", som man i rikssvensk press haft ett stort bestyr med, är här i svenskbygden ganska fullständigt genomförd. Man har här icke känt sig bunden av gamla hindersamma traditioner, ty de, som förr i världen varit "herrska" och krävt hövligare tilltal än det estlandssvenskarna emellan vanliga "du", ha allesammans talat främmande språk och i enlighet med de kontinentala språkens bruk tilltalats med ett pronomen, motsvarande "Ni". Så kommer det sig antagligen, att vår undångömda och i mångt och mycket efterblivna bygd i detta hänseende har kommit i nivå med de mest emanciperade storstäderna i Sverige.

Ty i svenska landsorten håller sig segt det gamla bruket att undvika tilltalsord. Det är den ursvenska seden, sammanhängande med svenskens ingrodda avsky för allt, som smakar påflugenhets mot främmande eller inblandning i vad som inte angår en. Skulle en gång "Ni-reformen" tränga in i Sveriges hjärtprovinser, så skulle det i viss mån betyda, att svensken upphört att vara svensk, och att tillvaron i Sverige förlorat något av sin speciella charm, charmen med järnvägskupéns gravlika tystnad och tjusningen i att vid ett samtal med en icke personligen bekant nödgas, som termen lydte i den gamla goda tiden, "saga så att man ingen-ting säger", t. ex. "Tycks maten om?", "Har det varit ute och gått?" o. s. v.

Inom parentes sagt, är estniskt språkbruk därutinnan besläktat med svenskt, att man vid hövligt tilltal gärna använder titeln, t. ex. "Kuidas härra käsi käib?" "Kas proua ostaks täna kala?", tydligen ett spår av svenskt inflytande.

När nu Svenskbygden gått in för Ni-reformen och ganska fullständigt genomfört den i vad angår tilltal av främmande, så har man givetvis sluppit en massa besvär och ännu flera språkliga förskräckligheter. Därom är endast gott att säga, helst det kunnat ske utan brytande av fäderneärvda traditioner.

Men ett och annat påpekande kan dock i detta sammanhang behöva göras. Nedskrivaren av dessa rader skulle egentligen ha gjort det för ett par år sedan, då en artikel i denna tidning gav direkt anledning därtill. Men på den tiden var icke den välsignade paragraf uppfunnen, som förbjuder utländska medborgare att vara civilståndsämbetsmän och därmed tillförsäkras de rikssvenska prästerna i landet privilegiet av en ledig stund då och då.

I den åsyftade artikeln påtalades estlandssvenskarnas, enligt artikelförfattarens mening oriktiga sed att tilltala främmande med "du", under det barnen säga "Ni" till sina föräldrar. Artikelförfattaren manade till att göra precis tvärtom: säga "du" till föräldrarna och "Ni" till främlingen.

Häri låg utan tvivel ett miss- tag i fråga om svenskt språk-

bruk. Vad beträffar bruket att dua främmande, så inskränker det sig bland nuckö- och ormsösvenskar till personer av den egna stammen. På samma sätt säger t. ex. en västgötsk bonde vanligen du till en annan bonde. även om han är främmande, bara han ser ut att vara från trakten. Till turisterna och "simmatysker" säga bådaderna "Ni". Det antydda duandet av personer ur den egna miljön är alltså fullt svenskt och bör åtminstone icke i svenskhetens namn avskaffas. Och om runöbon och rågöbonden kanske säga "du" även till "simmatysken", så ha de därutinnan sin ursvenska parallell i dalma- sen. "Vi säga du till alla utom dig och son din", sa ju dalma- sen till kungen.

Så långt hade emellertid gärna för mig den åsyftade, tyvärr för mig okände författaren i "Kustbon" kunnat få vara i fred. Ty det gällde ju hittills inte alltför livsviktiga frågor. Men han sade vad som var värre, nämligen att barnen måste lära sig att dua Far och Mor. Här emot måste en kraftig gensaga inläggas. Det är just en egenhet med svenskan till skillnad från andra språk, att man på svenska icke säger "du" i tilltal till Far och Mor. Jag hänvisar den tvivlande till Nils-Herman Lindberg: Lärobok i svenska, första uppl. sid. 64. Visserligen finns det fullt upp med svenska barn, som dua föräldrarna nu för tiden, framför allt i de avsvenskade storstäderna. Men detta är icke det typiskt svenska utan en utifrån lånad sed. Barnen i svenska hem säga inte: "Pappa,

Rud. Timmerman:

Jordbrukets binäringar.

II.

Hönsens utfodring.

Det blir för dyrt, att som man ofta ser göras, fodra hönsen enbart med ren säd. Största delen av hönsens dagsranson bör bestå av potatis och rotfrukter, vintertiden använder man även höavfall eller finskuren klöver, torkade nässlor, rönnbär och annat dylikt. Skummjolk, köttmjöl, finmalda ben, hästkött och fisklämningar äro utmärkta hönsfodermedel.

Den i Kehtna kontrollhöns-gård förut omtalade hönsgruppen, som betalade sitt foder så utmärkt, fick följande foderstat per dag och höna. Havre 30 gr., korn 25 gr., potatis 40 gr., rotfrukter 80 gr., skummjolk 50 gr., torrfoder 50 gr. Smältbar äggvita innehöll dagsransonen 33 gr. Torrfodret sammansattes av 30% havremjöl, 28% kornmjöl, 40% fiskmjöl och 2% mineralämnen.

Om morgonen kl. 6 gavs 10 gr. havre (vintertiden mäl-

har du hört . . .", utan: "Har Pappa (Far) hört . . .". I gammaldags bygder hör man ofta barnens säga "I" till Far och Mor.

Undvikandet av ordet "du" i tilltal till föräldrarna är givetvis ett uttryck för vördnad i enlighet med det kristna budet: "Du skall hedra din fader och moder". Man kan i Sverige också ganska ofta göra den iakttagelsen, att hem som infört den utländska seden att dua föräldrarna, ofta också ha gett fädernas tro på båten.

Det är ett löfte förbundet med budet om föräldravördnaden. Det folk, där barnen lära sig vörda föräldrarna, skall "länge leva på jorden". För vår stams framtid är det ett första villkor, att familjens band hållas heliga. Barn, som lärt sig lyda, duga som vuxna till medborgare i ett starkt samhälle.

Slutsumma om tilltalsordet Ni: säg gärna Ni till främmande, men låt inte därför barnen säga "du" till Far och Mor!

Sven Danell.

fad) kl. 10 15 gr. havre inblandat i ströet på golvet. Resten av säden gavs på kvällen kl. 19.30 i trägen. Rotfrukterna, torrfodret, rent dricksvatten, skummjolk, höavfall, snäckskal, träkol och grus fingo hönorna begagna fritt när de ville. Vintertiden från november till april fingo hönorna 0,25 gr. fiskleverolja per höna inblandat i blötfodret.

Ägget.

Hönsägget och påsken höra tillsammans. I vanliga fall serveras icke ägg i våra allmogehem. Ägget är dock ett värdefullt födoämne, bara det icke stekes eller kokas för hårt. Rått ägg är emellertid ofta ett utmärkt läkemedel för såväl människor som djur. Vid allmän svaghet är ägget överraskande bra som stärkande medel (rått ägg uppvispat och blandat med söt mjölk).

Ägget är nästan i varje hem oundgängligt som födoämne och kanske ännu mera som ett värdefullt läkemedel. Ägget är också en utmärkt försäljningsvara, som alltid har åtgång. Och tänk bara vad man kan köpa för rara saker för "ägge penga".

Enligt uppgift exporterade Estland 1932 21 milj. st. ägg, 1933 22 milj. st., 1934 35 milj. st. och 1935 hela 48 miljoner st. ägg. Om det för exportägg i medeltal betalades 5 cent per styck, så fick Estlands jordbrukare hela 240 miljoner cent för äggen. Huru mycket fingo svenskarna utav dessa "ägge pengar"? Sorgligt nog, nästan ingenting. En hundradel, $2\frac{1}{2}$ miljoner cent, borde minst ha tillkommit oss svenskar.

Svenska husmor, skulle du ej ha god användning för 100—200 kronor extra per år? Och du har obegränsade möjligheter att öka på denna extra inkomst upptill 400 å 500 kronor. Barnen från och med skolåldern kan du gott använda som biträden och hjälpare i hönsgården. De kunna själva få del utav vinsten i form av en viss procent, för att intresset hos dem skall uppehållas.

Husfar, tro mig, det är en gudomlig sak, om hustrun din har en egen liten kassa och ej begär penningar utav dig då du ej har några. Osämja, kiv och split utebli. Det lönar sig därför, om du tar hand om uppförandet av hönsuset med behövlig inredning. Framgången för företaget och lönen för besväret skall icke utebli!

Studiecirklar för att lära känna Sverige.

Föreningen "Tallinna Rahva-ülikool" har beslutat bilda studiecirklar, som ha till uppgift att lära känna Sveriges land, kultur, industri och ekonomi. Som deltagare kunna anmäla sig alla ester och estlandssvenskar, vilka intressera sig för Sverige och som ha förbindelser med detta land. Som föredragshållare kommer föreningen dels att inbjuda fackmän på området, dels referera föreningens medlemmar själva. Föreläsningarna, som hållas varje fredag med början kl. 19.30, äga rum i föreningens lokaler å Suur Kloostri 16 i Tallinn.

Programmet omfattar följande punkter: Sveriges samhällsliv, nationalekonomi, kooperativa verksamhet, utrikesförhållan-

den, kultur, bildning, svenska språket, svensk litteratur, konst, teater, film och musik.

Kursernas anordnare hoppas att det bland estlandssvenskarna finnes många, som intressera sig för studiecirkelnas arbete. Nya deltagare böra registrera sig varje dag från kl. 15—20 på föreningens kontor, Suur Kloostri 16 (telef. 438-54).

Till salu.

Ny 2 tons motorbåt,

19 fot lång med 6 hkr. motor, Båten kan även säljas utan motor.

Oskar Hamberg,
Roslepa, Riguldi p. ag.

Hemmets spalt.

Jäsdeggar.

Enkelt vetebröd.

1 l. mjölk.

2 kg. vetemöl.

40 gr. jäst.

½ tsk. salt.

100 gr. smör.

150 gr. socker.

10 st. kardemummor.

Beredning: Mjölken ljummas. Jästen utröres med saltet och ett par tsk. socker. Av mjölken, det mesta av mjölet samt jästen göres en deg, som klappas smidig och blank, samt får stå övertäckt och jäsa. Smör och socker röras vitt och pösigt och tillsätts den uppjasta degen. Den arbetas nu på bakbordet mycket väl. Därefter kan degen utbakas på olika sätt.

1. Den delas i bitar och varje del formas till en rulle. Denna utkavlas till en bred, jämn kaka, som bstrykes med smält

smör, beströs med socker, hoprullas och formas till en krans, som klipptes. Denna får jäsa, penslas med ägg, beströs med socker och gräddas i lagom ugnsvärme 15—20 min.

2. Den fyllda degrullen kan skäras i 3—4 cm. breda bitar. Dessa tilltryckas på mitten med skaftet av en bordskniv, vändas och sätts på smorda plåtar att jäsa. Penslas med gräde eller ägg, beströs med socker och gräddas i god ugnsvärme 3—5—7 min. s. k. Vega-bröd.

3. Sedan degen är utkavlade till en bred kaka, bstrykes den med smör, beströs med socker, russin, finstött kardemumma och rullas ihop. Den skäres i ungefär 2 cm. breda bitar, vilka ställas tätt i smorda och mjölad stekpanna. Får jäsa. Penslas och gräddas i medelvarm ugn omkr. 20 min. (s. k. systerkaka, fästmaskaka, butterkaka).

Skara Domkapitel

har genom beslut av den 20 januari 1937 förordnat khde Sven Danell, Noarootsi, att från den 1 augusti 1937 tills vidare tjänstgöra som kyrkoadjunkt i Borås stads pastorat. Khde Danell har hos Tallinns konsistorium anhållit om entledigande från sin tjänst inom Estlands Ev. Luth. Kyrka från och med nämnda dag.

4. Av den utkavlade degen skäras fyrkanter, som på mitten bstrykas med sylt t. ex. lingonsylt och därefter hopvikas i kuvertform. Får jäsa, penslas och gräddas som vanligt.

Vidare kan av degen bakas bullar, kringlor, snurror och flätor.

Vill man ha finare vetebröd kan man öka smör- och sockermängden.

Mollberg framför „vita duken“ i Haapsalu.

Häromdagen hade jag nöjet att träffa min gamle bortglömda vän „Mollberg“, som nu en längre tid varit spårlöst försvunnen. Då jag sedan gammalt visste, att Mollberg intresserar sig för allt mellan himmel och jord och städse har någonting nytt och intressant på lager, var genast min första fråga: „Vad nytt?“

Min gamle vän var inte den, som lät vänta på svar. Jag hann knappt avsluta frågan, förrän gode Mollberg var i full gång. „Har du nånsin suttit framför „den vita duken?““ frågade han mig. „Nej“, det hade jag naturligtvis inte. „Då ska du få höra närmare om den saken“, fortsatte M.

„Du vet, att det i Haapsalu finns en gata, som heter Suur Lossi. Längs denna i alla tänkbara vinklar krökta gränder vandrade jag en stilla aftonstund för att göra mig något hemmastadd i stan. Plötsligt stannade mina blickar vid en något i rött skiftande och anspråkslöst skyltande rektangulär byggnad. Nyfiken och näsvis, som jag alltid är, var det svårt att hållas utanför. Redan ett par minuter senare gled jag

in genom dörröppningen, som förövrigt var mycket obetydlig, men ändå så pass väl tilltagen, att alla tänkbara „volymer“ utan större ansträngningar och risker med tiden kunna arbeta sig igenom den. Innanför dörren till vänster såg jag ett litet krypin, bakom vars genomskinliga väggar en något korpulent äldre dam ivrigt var systerkaka fram ett tiotal biljettböcker för att sedan vid behov kunna ha dem inom räckhåll. Nu var det klart för mig, att jag hade hamnat på den s. k. „Biografteatern“ i Haapsalu. Det var för första gången i mitt liv, som jag rörde mig innanför dessa murar. Men som jag är van att finna mig till rätta i alla väder och vindar, drog jag upp „plåmsan“ ur bakfickan och ställde mig framför biljettluckan. Mina lantliga vanor trogen: dängde jag en tia i bordet och lät min basbaryton påskina, att det var frågan om en första plats biljett samt nio och femtio tillbaka. Det hela löpte som på olja. Jag fick min biljett och försvann hastigt och lustigt uppför en något halvskum trappa. Innan jag ändå riktigt vå-

gade avbryta kontakten med de nedanom varande och kasta mig in i det allra mörkaste, gjorde jag helt-om i trappuppgången för att ännu, om möjligt, kunna få en tröstande blick med på färden. Men det var lögn det. En ordningsvakt, som stod och stramade upp sig vid ingången till den nedre biografalen, riktade sådana skräckinjagande blickar på mig, att jag riktigt kände, hur knäna veko sig under mig och huden antog ett mer eller mindre knotttrigt utseende, påminnande om „gåshud“. Det var bara att vända om igen och fortsätta uppåt.

Nu var jag äntligen där uppe på den s. k. läktaren eller „i första-klass salongen“. Jag kilade mig in mellan ett par tätt intill varandra stående bänkrader och intog ett stabilt läge. Föreställningen kunde ju börja när som helst, ty klockan var ju redan åtta, och då skulle det börja. Mycket riktigt; första signalen gick. Jag klämdes fast mina „ytterfönster“ på näsan och riktade in blicken på den vita duken. Det är alltid bra att ha sådana där små bestyr undan, innan „maskineriet“ sättes i gång.

(Forts.)

Estniska industrimän lovorda Sverige.

Förra veckan hade Industriidkareföreningen anordnat en diskussionskväll över ämnet: "Det ekonomiska uppsvingets orsaker i Sverige", vilket inleddes av "Uus Eestis" redaktör A. Grönberg.

Redaktör Grönberg vistades i höstas en längre tid i studieflytt i Sverige, och hade under denna tid inhämtat rätt noggranna insikter om de ekonomiska förhållandena där. Hans inledning var därför saklig och upplysande, om man bortser från en del punkter han mera ytligt gick förbi. Som andra referent talade dir. Meerits, vilken berättade om ett besök i Sverige förra hösten, och intrycken därifrån. Under den sedan följande diskussionen var man livligt deltog, fick man höra många smickrande uttalanden om Sverige och orsakerna till dess starka ekonomiska ställning. Man påpekade Sveriges fredliga för-

hållande i över 100 år samt dess demokratiska statskick, det goda samförstånd, som råder mellan olika folkklasser trots befintlig klasskamp, den goda anda, som råder mellan befolkningen och konungahuset, den svenske arbetarens arbetsprestation och arbetstakt, den höga folkbildningsnivån samt Sveriges stora naturtillgångar, skogarna och malmfälten, som orsaker till det ekonomiska välmående, som råder. Å andra sidan hade man ett visst misstroende mot fackföreningarna och deras stora makt, samt undrade vilket slut det skulle taga. Till slut beslöt man att ge i uppdrag åt redaktör Grönberg att göra förberedelser för en studieresa till Sverige nu i sommar, för att på ort och ställe mera ingående få göra bekantskap med de ekonomiska förhållandena och landet i dess helhet.

Fridotin.

* Världen runt. *

Jordstötter hemsöka det över-
svämmade Ohiobäckenet i USA.

✱

100.000 personer äro feberilt
sysselsatta med att bygga
skyddsvallar vid Mississippi.

✱

Isen isolerar Sverige och
lamslår trafiken — bland annat
satt en Sassnitzfärja med 77
passagerare ombord fast i isen.

✱

Finske utrikesministern Hols-
tis besök i Moskva är ett försök
att förbättra det spända förhål-
landet mellan Sovjet och Fin-
land, antager man på en del
håll.

✱

"Näst S. S. S. R har Frank-
rike den starkaste luftflöttan i
världen", förklarade Frankrikes
luftminister Pierre Cot. "Att
jämföra tyskarnas maskiner
med våra bombflygplan. vore
detsamma som att jämföra ett
slagskepp med en destroyer."

✱

U. S. A. vill bojkottera alla
tyska varor.

✱

Finska presidentvalen komma
att äga rum den 15 febr. kl. 15
i riksdagshuset.

✱

Åtta båtar ha åkt på grund
utanför danska kusten.

✱

Influensaoffrens antal före-
gående vecka steg till 1155 per-
soner mot veckans förut 1137.

✱

Storbritannien ämnar icke av-
stå från sina mandatländer, för-
klarade Eden på en kongress.

✱

De härjande snöstormarna ha
krävt 30 människoliv i Japan.

✱

Från politiska kretsar i Mexiko
höres, att regeringen förbjudit
Trotski att hålla offentliga tal.

✱

Från Tunis meddelas att vid
utdelning av proviant åt infö-
dingarna ha blodiga samman-
stötningar uppstått. Två po-
lismän och ett större antal in-
födingar ha svårt sårats. Trup-
perna stå alarmfärdiga.

✱

U t g i v a r e :

Svenska Odlingens Vänner

R e d a k t i o n :

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

N. Blee.

A. Aspelin.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

P r e n u m e r a t i o n s p r i s :

Inrikes

Utlandet

1 år Ekr 2:—

1 år Ekr. 4:—

1/2 " " 1:—

1/2 " " 2:—

Gudstjänster.

Svenska kyrkan i Tallinn:

Fastlagssöndagen den 7 febr.
Svensk högmässa kl. 11 f. m.,
predikar Hj. Pöhl, Vormsi.

Syföreningen

för svenska läsrummet i Tallinn
samlas onsdagen den 10 febr.
kl. 5 em. på svenska läsrummet,
Rüütli 9.

Isbrytaren "Tasuja" an- lände till Gdynia.

Polska myndigheterna ha
hyrt isbrytaren "Tasuja" på en
tid till de polska hamnarna.
I dagarna erhöll sjöfartsstyr-
elsens direktör, ing. E. Avik
ett radiogram, vari meddelades
att "Tasuja" hunnit till Gdynia
och får troligen genast börja
sin verksamhet.

Ryska bomber föllo i finskt vatten.

Enligt meddelanden sköto de
ryska batterierna utanför Kouk-
kala fyra skott, av vilka tre
föllö i finskt territorialvatten.
De finska myndigheterna bör-
jade utreda fallet.

Vidare höres, att den ryska
gränsvakten arresterat tre
finska fiskare, som befunno sig
på ryskt område.

ANNU ÄR DET ICKE FÖR
SENT ATT PRENUMERERA
PÅ KUSTBON.